

ОЛЕКСА ДОВБУШ

ЧИ ІХАТИ НАМ

ДО
СТАРОГО КРАЮ ?

ГАЛИЧИНИ

Українець повернувши зза моря до утікаючого від него Ляха: "Винось зараз мені з Галичини за Сян, кате, як не хочеш тут сконати!"

Ціна 15 центів.

ТОРОНТО 1919.

З друкарні Робіт. Книгарської і Видавничої Спілки
516 Queen St. W. Toronto, Ont. Canada.

ДАРВІНІЗМ.

Найбільша наука яку написав Еміль Феррієр після науки великого учителя Дарвіна, котра містить в собі отсі науки:

ПЕРША ЧАСТЬ.

1. Закони, на яких опираєть ся теорія. 2. Боротьба за істнованне. 3. Природний добір. 4. Чинники природного добору. 5. Наслідки природного добору. 6. Факти, які можна пояснити природним добром. 7. Теорія еволюції і геологічні доктрини. 8. Критика сучасних клясіфікацій. 9. Генетична клясіфікація. 10. Трудности, з якими має діло теорія.

ДРУГА ЧАСТЬ.

Приложення теорії еволюції до мов.

1. Зміни в мовах. 2. Причини змін і добору в мовах.

ТРЕТЯ ЧАСТЬ,

Теорія еволюції прикладена до людини.

1. Стан питавня. 2. Вступні уваги. 3. Відмінок людини. 4. Місце людини в природі.

Є се одинока сего рода книжка, яку повинен мати у себе кождий український робітник і фармар, коли бажає знати всі ті науки що в ній містять ся.

Книжка ся обіймає сколо 180 сторін друку на найлучшій папері а коштує всього 80 с. за примірник.

Жадайте сеї книжки у кождій книгарни або замовленя висилайте на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA

516 Queen St. W.

Toronto, Ont., Canada.

В друку; ЕКОНОМІЧНІ НАРИСНИ (політична Економія) А. Баха, книжка ся обіймає 300 сторін великого формату.

Бібліотека Домова
Йосифа Кочана

НАСИЛУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК І ДІВЧАТ

ПОЛЬСЬКИМИ ЖОВНІРАМИ.

Українських жінок і дівчат насилували польські жовніри. З цих випадків насилувань наводимо для прикладу деякі, вповні провірені.

У Винниках під Львовом польські жовніри повітягали з домів українських дівчат і насилували їх публично. За висвободжене з рук польських дикунів треба було платити високі суми, нераз аж 5.000 корон.

У Львові розповідав дня 8. мая польський підофіцер Янковський таке:

Як тільки ми здобули Різуни, то перша наша робота була забрати худобу й иньше. Коли хто противив ся сьому, його вбивало ся зараз на місці, иньші-ж жовніри забирали ся зараз до жінок без ріжниць стану й мені самому припала 12-ти літня дівчина.

У Раві Руській польські жовніри знасилували в ночі з 23. на 24. марта дві інтерновані українські дівчині, Анну Макунівну і Анну Цигівну з Піддубець. Польські жовніри тримали обидві жертви за руки й ноги, а тимчасом другі жовніри насилували їх по черзі.

**ШИРІТЬ СЮ КНИЖКУ ВІД РУК ДО РУК, ВІД ХАТИ
ДО ХАТИ, ПОСИЛАЙТЕ І ВЕЗІТЬ З СОБОЮ ДО СТАРО-
ГО КРАЮ!**

ЗАМІСТЬ ВСТУПУ.

Лист з Української Бригади в Чехії.

Дайтш-Габель (Чехія) 14. липня. (Виривки з листу надпоручника Кульчицького).

“По катастрофі наших військ в Галичині, та часть армії, котра була коло Хирова, Самбора, Дрогобича, зістала так заскочена Поляками, що не могла утікнути на Україну, а не хочючи піддати ся ворогам, утікла через Карпати на Чехи. Розумієть ся, що всяке оружє мусіли зложити, а людей і офіцирів уміщено в бараках, де давнійше жили московські полонені. Туди посилають наших людей, котрі вертають з італійської неволі і не хотять їхати до дому) Так отже дістав ся і я тут. Мужва мешкає в бараках; вправляють ся так, як у нас вправляли ся перед війною, ходять на вправи в околиці, тільки не мають оружя. Офіцири дістають ту саму платню, що чеські, мешкають в місті або бараках, тільки без дозволу чеських властей не вільно нам опускати сего місця. Є отже рід інтернованя з цілковитою свободою. Если однак отворить ся дорога на Україну, або до Галичини, так що ми зможемо злучити ся з нашою армією, то тоді Чехи видають нам зброю, канони і всьо, що забрали, і ми тоді забираємо манатки на плечі і їдемо звідси до своїх. — Коли се буде — Бог знає. Кажуть, що Румунія хоче перепустити нас до Одеси, оскільки в тім правди. — ніхто не знає. **В Галичині цілепекло для наших Українців.** Може і Ви також читаєте се в часописях, що там виробляють. Вся наша інтелігенція сидить по арештах і то найгірших; много їх там умирає на різні хороби. Наших учеників повиганяли зі шкіл, заборо-

нено говорити по українськи по всіх урядах і заборонено видавати українські часописи і т. д. і т. д. Сего що там наші тепер переживають не дасть ся описати, а повідають о сім ті, котрим удалось втічи сюди з ляцького полону. От видиш — то називаєть ся вільність народів! — На Україні всі наші війська (галицькі і закордонні) злучили ся разом і бють большевиків; як упорають ся з ними, тоді зачнемо визволяти Галичину і не спічнемо доти, доки не виженемо Ляхів з нашої землі. Гарно було би, як би так і наші братя зза моря згуртували ся і прийшли нам на поміч, бо від святої війни не повинен ся ніхто відтягати”.

Чи їхати, чи ні?

По перечитанню сеї дописі споглянув я на нашу заокеанську Вкраїну в Канаді та Злучених Державах, згадав недавні поклики в декотрих наших часописах, що накликували не їхати на Україну і поставив собі питане: “Чи їхати, чи ні”?

ПАТРІОТИЗМ ЗЗА ЧУЖИХ ПЛЕЧИЙ.

Всі хочемо вернути до рідного краю. Всі, цілий нас міліон. І дітий народжених на американськїм суходолі вернути Неньці Укрїні.

Але перш нїм їхати туди, хочемо, щоб на Укрїні був спокїй, добрий уряд, свобода, гаразди, щоб Галичина, Буковина, Угорська Русь, Холмщина, Волинь усе було прикупі з Укрїною, а Укрїна вільною демократичною республікою.

А коли сего ще нема? “Тодї не поїдемо!”

А тут у дописї від укрїнського борця стоїть: “Гарно було-би, як би так і наші братя зза моря згуртували ся і прийшли нам на поміч, бо від сьвятої війни не повинен ся нїхто відтягати.”

ВОНИ ЗМУЧЕНІ.

Чи ті, що так прагнуть вертати на готове, що кожного ранку зазирают в часописї, в надїї побачити телеграму, що Укрїнцї відбили Галичину від Поляків, чи подумав такий „патріот” один з другим про те, що наші Укрїнські борцї там змучені, змучені тілом і духом, що сі слова сказані в дописї: “Гарно би було, як би так і наші братя згуртувались і прийшли нам на поміч” — се крик по резерву-

І коли дійсно ми з Америки не подамо на Україну сеї осені принаймні сто тисяч мужа свіжої сили, так чи не на нашій сумліню позістане гріх занпащення Галичини Польщі, а цілої України Москві?

НАИБІЛЬША ЖЕРТВА.

Більшої жертви нема, як жите своє положити за други свої. І за нас уже мільйони наших братів положили своє жите.

ТАК ЗА НАС!

За нас, бо ми сидимо собі спокійненько в роскошах багатой Америки і чекаємо зак ті своїми трупами не вистелят нам дорогу на „щасливу Україну“.

“ВЕРТАЙТЕ, ПАНОВЕ, ДОМІВ”!

Але не всі такого характеру щоб на готове приїздити. Уже багато наших вертає. Але старші, меньш свідомі котрих декотрі мудраки з молоді прозивають “кожушками”.

Не давно мені довело ся бути опівночи на одній невеличкій стації в Онтарію. Кілка сот наших людей чекало на потяг, що мав прсвезти з Торонто кілька возів наших повертаючих до Старого Краю тих „кожушків”.

Нарешті потяг прийшов. З усіх вікон висувались голови і плечі наших Галичан та Буковинців. Всі намагались стиснути руки тим, що лишались. Гомін. Нічого не мож було розібрати що хто говорив. Але враз потяг рушив, і тоді я вчув виразно з одного вікна: “Вертайте, панове, домів”!

„Вертайте, панове, домів!” Ті слова мов стріла прошили моє серце. Вони були звернені і до мене, до безхатного світовика. І мене кличуть „домів”.

РЕЗЕРВА ДЕМОКРАТІЇ.

Вони поїхали. Гет за горою блиснув і згас червоий ліхтар задного воза. А я все стояв і дивився туди в п'ятьмю ночі, де чути було гуркотія пішовшого потягу.

“Вертайте, панове, домів”! Ті слова були сказані (на наш погляд) темним, сільським “кожушком”. Але я відчув в ту хвилю, що то резерва демократії поїхала на поміч України.

То поїхали батьки і чоловіки рятувати своїх дітей, своїх жінок, рятувати живу Україну! Вони не дивились в чііх руках їхні села, хто їм паспорт виписав. Вони знають, що треба “домів вертати”.

“КОБ ЗО СТО ТИСЯЧ НАШИХ ВЕРНУЛО”!

Знов подибав я одного нашого чоловіка, що був на відїзді.

“Не боїтесь вертати”? питаюсь його.

“А чи то добре буде, як ми тут позістанемо, а Ляшня до Галичини Мазурів спровадить та наші ґрунта їм роздасть? Коб зо сто тисяч наших вернуло, летілиб Ляшки без порток з Галичини!”

Отже їде наш “кожушок” не лише з думкою рід свій побачит, але в глибині його хлопського їства лежить тверда постанова нагнати Ляшню на штири вітри з Галичині. “Коб зо сто тисяч наших вернуло”!

А Є КОМУ ІХАТИ.

В Канаді та Злучених Державах є округло один міліон “української резерви”.

Кажу резерви, бо то була воля Провиденя, аби ми були під час сьвітової війни тут в Америці. Се була воля Провиденя, аби ми в Америці набрались сьвідомости, аби **стали вільними духом**, аби ми набрались сьвітового знаня, яке буде потрібне до відбудованя України.

БОЯГУЗСТВО ЧИ НЕДОУМСТВО.

Скажім собі раз правду до очей, чого ми полишили нашу рідну землю і опинились в Америці?

Ми повтікали від польських дідичів! Так, від дідичів! Замість того, щоб поборотись з Ляхом і його нагнати з нашого села, ми вступились перед ним, а самі пішли на муки вигнання.

Чи-ж не те саме боягузство нас стримує їхати тепер домів? Ага, боїмось з паном, здибатись. Він такий страшний! має по десять голов, а по двадцять рук! Ми відважні розбивати один одному голови батлями підчас п'ятики, але страхаємось навіть подумати стати око в око з шлягуном.

Тут в Америці наша молодь так розумно вміє критикувати Петлюру і всю решту наших старокраєвих українських діячів, а підти туди і помочи їм, нікому ані в голові! Хай самі собі голови ломлять. Ми на готове.

ПЛЕБІСЦИТ В ГАЛИЧИНІ.

Мирова Конференція справу приналежности Галичини віддасть під загальне голосоване мешканців.

Отже куди більшість голосів упаде, туди Східна Галичина піде. До України чи до Польщі?

І ви думаєте що се добре і будете чекати в Америці, заки там переголосують?

Ні ви не вірете в те голосоване. Ви кажете, що Ляхи застрашат, підкуплять наших людей, як той мовляв, зроблять „польські вибори” — і Галичина піде в лядську пащу.

Але ви ще надієтесь на той плебісцит. . .

НЕМА КОМУ ГОЛОСУВАТИ..

Але чи подумали ви про те, що в Галичині нема кому голосувати, колиб той плебесцит Мирово Конференція і зарядила. В Галичині позістались діти, жінки та недобитки.

Українські мужі поза Галичиною, або в небі.
Але Один мільон нас в Америці.

От чому ті слова “Вертайте, панове, домів” мають таке велике значіне . . .

Без наших голосів Польша уже має Галичину.

КОМУ ТРЕБА, ЩОБ МИ НЕ ІХАЛИ.

В Торонто помежи наші люди вітрит якийсь ляшок, страхаючи їх, щоб не важили ся відїздити до Старого Краю.

Се щирий польский агент. Ляхи розуміють, що кожний свіжий Українець домів у галицьке село, се колька в бік польській справі. Ляхи поворожили і десь “вище”. Жадний корабель з Канади не сьміє взяти більше, як 200 Галичан. Отже, колиб навіть всі враз сунули їхати, так без спеціально замовлених кораблів домів не дістанемось.

УКРАЇНСЬКІ ГРУНТА МАЗУРАМ.

А з листів довідуємось, що в декотрих наших селах половина хатів забита, бо **люди вимерли**. Багато нашого мужа в Петлюренім війську, що стоїть у вичікуючій позиції вдарити на Польшу. Отже ґрунта тих померлих, і українсь-

ких вояків землі і тих Українців, що в Америці, тепер в руках Ляхів. І коли ми чуємо, що Ляхи заходжують ся колонізувати Східну Галичину Мазурами та лядськими бомамі з Америки — **се наші ґрунта** підуть під ту лядську колонізацію.

Отже хто мав в краю ґрунт, або в спадчину сподіет ся по якомусь небіжчику дістати, може бути певним, що зак він пересидить в Америці ще зо пів — року, так на його батьківщині буде газдувати Мазур.

Батьки з домовин прокленуть нас, як ми так лехковажно відступимо родинну землю лядським хижакам!

“КОЖУШКИ” ІДУТ, “МУДРІ” МУДРУЮТ.

Цікаво те, що найбільші мудраґелі зпоміж нас, що язиком цілий сьвіт перевертали, а за Україну у бесіді цілу Польщу спалили, найдужче тепер відтягають ся їхати! А тих, що вже їдуть вони звуть з гіршливо “кожушками”.

Щоб не позістав ся ти, брате, навіки віков на споді Американського житя, коли ти хочеш, щоб темний „кожушок” без твого проводу та більшого знаня волю на Україні добув. “Кожушків” без тебе там сьвідоміща Ляшня виду-сит, а ти пропадеш тут яко погній Американського капіталу.

Не завжди вдаеть ся чужими руками грань з печі вигортати, часом треба і власні руки попарити.

НЕ НАДІЯТИСЬ НА БОЛЬШЕВИКІВ.

“Найреволюційніща” частина нашої української молоді сидоміць з ногами і руками за большевиків. Ті мовляв в Галичині рай заведут а ми на готове приїдемо. Таким з **клуча революціонерам** ось яка відповідь: “Купіт один з другим на пять центів цибулі і натирайте нею собі пяти, як на пятах у вас волося виросте, отоді рак свисне”.

ЧИ ЛИШАТИСЬ В АМЕРИЦІ?

Чого? Чи весело нам, чи щасливі ми тут? Чи шанують нас тут так, щоб тутешнє жите дало нам забути ридимий край?

Гей, ви 700.000 українських робітників по цілій Америці, чого ви за сі 25 років тут доробились? Горбів на плечі, мазолів на руки! Отсе ваші дорібки. В будень робота, в неділю гризота! Ой веселіше було голодному на карпацькій полонині коло овець сидіти, як тут “біфстики” їсти, та згадувати про тихі води, про ясні зорі, про люд хрещений, про нашу Україну далеку. Хоч там і не достатки, але між своїми людьми, під своїм сонцем.

А ви 300. 000 українських фармерів? Чи вам уже перестали снитись садочки на Україні? Чи ви, замерзаючи на американських прерах, забули про теплу Україну? Чи ваші душі ще витримають що- року потерпати, що морози та град витолочут вашу роботу?

Чи не час домів? “Вертайте, домів, панове”! сі слова і до вас сказані.

А якої ми тут чести дочекались, Подивіт ся в тутешні газети. На нас кричут, що ми “Рутеньська небезпека” в сім Краю! (?) Чи не відібрано в нас прав, чи не понижено нас до найнижчого пониження?!

Пощож кому заважати? **Ми потрібні Україні!**

“Вертайте, панове, домів”.

УКРАЇНА НАС КЛИЧЕ.

Кличе наша родинна земличка, кличут батьки з домовини усіх синів і доньок українських зза далекого моря:

“Вертайтеся, діти наші любі! Ви набрались великого знання по чужих чужинах, тепер се знане подайте додому. Просьвітїт ваших темніщих братів, що в той час,

як ви в Америці науки набирались, вони кров за мене Україну, вашу матір рідну, проливали”!

Се поклик родинної землі. І хто його не в чує, і хто на него не обізветь ся, хай побють його слова Тараса Шевченка:

„Ой хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того люди цурають ся,
В хату не пускають”!

НЕ ПРОТЕСТИ, АЛЕ ЧИН!

Деякі боягузи та самолюбії скажуть, що вистарчит того, що ми в Америці будемо протести висилати, віча та походи робити.

Коли свиня влізла в огород, тут треба буком по рияку, а не протести їй телеграфувати, щоб вона з моркви вступилась.

ВЕРТАЙМО ДОМІВ УСІ!

“Вертаймо усі”! хай се буде гаслом усіх Українців на еміграції: і тих що вільні, і тих що з родинами, і тих що з маетками. Український робітник, фармер, учитель, піп, проповідник, бизнесмен — усі домів!

Звичайно сей “вихід Українського Ізраеля з Єгипту” не відбудет ся за один рік. На се треба буде зо три роки часу. Але **най по трох роках не лишит ся в Америці жадного з нас**. І кости наших померлих варто-б забрати з сего “дому роботи”.

ВЕРТАЙМО ЗОРГАНІЗОВАНО.

Тепер ми примушені вертатись на якісь польські паш-

порти. Ляшня і тут в Америці поклала на нас свою лабу. А се тому, що ми не зорганізовані.

Треба скрізь, де лиш наші люди живот (хочби й пятеро) зорганізувати **Українські Ради**. Така організація має заступати потреби наші в Америці і організовано помагати нашим людям вертати домів.

Сі Українські Ради мають бути урядово зачартеровані тутешнім урядом і вся робота має вестись легальною дорогою.

ВІДБИТИ РІДНУ ЗЕМЛЮ!

Се має бути головна думка нашого повороту домів. Не в лядску неволю, не під форнальський жолоб, не жати панам за десятий сніп, не на спольщене та златиньщене — ні! На боротьбу зубом і пазурами! **Щоб раз на віки віков ляхам відхотілось переступати наш Сян!**

СЬВІДОМІ, НАПЕРЕД!

Не „вуйки” та “кожишки”, але ви, сьвідоміці молодики, маєте в першу лінію рушати в дорогу!

Многих смерть чекає там. Але ся жертва має бути положена на вівтар за визволене України! Воля або смерть. . . або лядське ярмо . . . Алеж ми сьпіваємо:

„Не тішся, Ляше!
Сотня поляже,
Тисяч натомість
Стане до борби!
І ножі гострені
Наситять скажених!
Встанут знов
Подоптані раби”!

Межи нами не знайдець ся такий тхір, щоб побояв вмерти за волю!

ЯК ВЕРТАТИ.

Угорська Русь є тепер під Чехами. Чехи надали там автономію і сим нам треба найбільш скористати.

Вертаймо до Галичини через Чехи і Угорську Русь. Там тепер зібралась сила наших утікачів з Галичини. Вони там маюť всілякі організації що до боротьби з Поляками. Там можна організуватись у ватаги опришків, і ховаючись по Бескидах, громити ляшню, як колись робив Олекса Довбуш, і як тепер роблять, приміром, новітні опришки в лісах на Косівщині.

Отже Угорська Русь має бути тим збірним пунктом, де ми всі маємо зіхатись.

БЕРІМО ПРИМІР З ЧОРНОГОРИ.

Кожний присягни в своїм серцю, що Українська Галичина від Сяну по Збруч має бути вільна від Ляхів. А тепер берім примір з Чорногорців. Їх не буде тепер по цій війні ї 300.000, а вони не одну війну відбули проти Туреччини і тепер не хочуть підлячи Сербам. А їх лише 300. 000. А **самих Галичан буде поверх чотири мільйони!** Норвегія, самостійна держава, а там лише два мільйони мешканців, Отже хочби Галичину Мирова Конференція віддала Польщі, і ко- либ Велика Україна не мала сили нас визволити з під Ляхів, **визволяймося власними силами!**

НЕ КОРИТИСЬ!

Ціла таємниця завойованя народа народом полягає в тім, щоб поборений нарід покоровив ся. Колиж той нарід не корить ся, завойовник дає йому автономію чи самоуправу,

лиш би з него користати. А як поборений нарід і тим незадовольєть ся, його ніщо не стримає стати самостійним.

Отже не покорімось Ляхам! Галичан є чотири міліони. Упрімось! Зробімо так, щоб Польщі неоплатилось тримати Галичину.

ПАНИ УСЯ ВИНА.

Уся вина поневоленя Галичини спадає на польских дідичів. Вони хочуть дальшого панованя на шкірі Галицького хлопа.

На панів одна добра рада: Порахуйте їх, кільки їх є, а кільки вас селян. А потім хай панів не стане!

НАГНАТИ І ПАНСЬКИХ НАГАНЯЧІВ ВРАЗ З ПАНАМИ.

Щоб знищити і раз на завжди спольщити Русинів в Галичині, Ляхи, як довідуємось з газет, заходились спровадити на нашу землю польських кольоністів.

Ляхи-дідичі бачуть, що їх замало боять ся самі позітати з нами в Галичині, колиб польське військо звідти вступилось. Пани згодились позіставити по 1000 гектарів на кожную панську душу, а решту панських земель, як і наші морги мають бути поділені так, як понище подає витяг з наших часописів;

АПЕТИТ НА УКРАЇНСЬКУ ЗЕМЛИЧКУ.

“Поляки роблять уже приготованя для кольонізації української землі Поляками. І так польський кольонізаційний закон постановляє, що

дідичівську землю може ділити тільки польський колонізаційний уряд, який розділювати-ме її так:

В першу чергу йде польська служба польських дворів, далі польські легіоністи й інваліди, а щойно на самому кінці місцева людність, оскільки тільки під умовою, що се не пошкодить інтересам польської держави.

Одним словом, Українець з тієї землі на якій тяжко працює, не побачить ані клаптика”.

Отже кожен Поляк-форналь, лядський легіоніст (жовнір), інвалід, чи Мазур, хтоб вони не були, — коли наважуться взяти хоч кавальчик нашої Галицької землі тим самим-стають ворогами України!

Усю ту “ходачкову шляхту” маємо нагнати з Галичини враз з Потоцькими, Сангушками, Сапігами, Любомірськими і иньшими п'явками нашими.

Нагнати, бо та “польська колонізація” робить ся на те, щоб нас винищити і спольщити.

ДОЛИТИ СЪВІЖОГО ДУХУ.

Угорська Русь має бути нашим місцем приготовань. Там маюť зброїтись. Там маюť видаватись газети і книжки для росповсюдненя по Галичині. Там має бути приготовча научна робота. Там маюť міститись проводарі, котрі хіба потай будут ходити по Галичині. Але головна сила наших з Америки має вернути в галицькі села, щоб додати духа тим братам, що може вже вянут.

А там роботи буде багато: страйкувати, бойкотувати, вчити, організувати, вператись, і битись.

Вернімо домів аби Галичина стала тою кісткою, якою Польща має подавитись раз на завжди!

ВИРЯДЖАТИ В ДОРОГУ.

Тепер наші старші селяни з Галичини та Буковини відїзят домів, як ті птахи, що до Вирію відлітают. Поодинці, гуртками, так неорганізовано повертають, як і прийшли були до Америки.

Ані наші часописі, ані наші організації шей досі не звернули уваги на зорганізоване сего поворотного руху.

А на наших старших людей треба найдужче звертати українську увагу. Вони люди старого, **“панського заповіту”**. В Америці дух демократизму їх не-просяк так як наших молодших емігрантів.

Отже треба виряджати тих, що повертають домів.

Треба з ними говорити в справі незалежности Галичини від Польщі і дістати від кожного повертаючого запряжене, що він, вернувши домів, не покорить ся Ляхам, але буде боротись до останньої краплини крови за волю рідної землі.

Сю присягу беріть кождий. Заприсягайтесь один одному, як перед Богом, а присяга та многих стримає від схрунення.

Наші часописі мають поучати повертаючих, додавати їм духа охоти поборотись з Ляшнею.

В більших містах Канади і Злучених Державах, а особливо в портах, таких як Нью — Йорк і Монреал, повинні бути зорганізовані „пращальні комітети”, які мають виряджати повертаючих на потяги та кораблі і в хвилю пращання нагадувати повертаючим про сповнене їхнього обовязку в Старім Краю.

Добре було, як би спеціяльні книжечки були виписані з научуванем для повертаючих, з наданем адресів українських діячів і організацій у Франції, у Відню і на Чехах та Угорській Русі.

З другого боку, ті що виряджатимуть повертаючих мають від себе запевняти їх, що Українці в Америці не покинуть їх у боротьбі самих, що з Америки більше нас приїде і Америка грішми та матеріалом pomoже.

ДИВИМОСЬ НА ЧАЙНАМЕНІВ.

Хай Чайнамени будуть нам прикладом в праці для рідного краю.

Той нарід приїздить до Америки заробляти і вчитись. Заробляють гроші, дістають науку і відвозять усе те до свого Китаю.

Чайнаменськими студентами і студентками заповнено усі школи в Канаді і Злучених Державах, а особливо по великих містах понад Спокійним Океаном, там їх тисячі.

Що до зароблення грошей так в нас старші емігранти за робляли не з ідеєю понести їх на вівтар України (як Чайнамени складають на добро свого Китаю) але головно про свої родини в краю щадили. І се добре. Але наша молодь в Америці працює і марнує свою кривавицю бездумно, нерозважно. Роскидають гроші а ні собі на науку, ані на сотворення родинного життя, ані з ідеєю подати поміч Україні.

Щож тичеть ся науки, так Українців, мало де побачите в Американських школах.

Отже, як дбаємо так і маємо. Чайнамени вчать ся і щадять з любови до своєї рідної землі, і мають републику, а ми жиємо нерозважно і віддані на поталу Ляхам!

ПРОГОЛОШУВАТИ УКРАЇНУ.

Недавно мені довелось бачити в англійській мові місячник „Япон”.

Світ бачить та знає лиш тих, хто себе проголошує.

Так роблять Японці. Так ще більше зробили тепер Польки. Вони ввалили силу — силенну гроша на проголошене

своєї справи як в Америці, так і в Англії та Франції.

А ми що? Ми переґризаємо герґачки один одному в наших заперепрошенем „часописях”.

Нас Ляхи оббріхують перед цілим сьвітом, нас Ляхи з гвалтували гірше, ніж Турки Вірменів, але сьвіт не знає того, бо ми мовчимо, бо ми не видаємо в анґлійській мові часописі про Українську справу.

Розумно, що такої часописі ніхто з приватних видавців не пічне видавати, бо з неї не мож потягти зисків. Її треба буде задурно ширити між Анґлійцями та Американцями.

Отже цілий наш нарід мусить зложитись на таку часопись. І то не гайно!

НЕМА СПОЛУКИ З УКРАЇНОЮ.

Межи Українцями в Америці, а Українною нема шей до-сі сполуки.

Навіть уже й Українська Делеґація заїхала і сидить у Вашингтоні, але жаден з нас не відчуває сполуки з старим краєм. Сю сполуку треба збудувати: З обох боків океану звести міст обеднаня.

А найголовнійше треба, щоб або Українська Делеґація з Вашингтону, або котрісь провідники з Европи взяли провід над Українцями в Америці. Бо відай ми так розбились на секти та всілякі „союзики”, так один одному “понапльовували в кашу” що без сьвіжих провідників, які-б зеднали нас усіх в імя Вільної України, ми самі не зеднаємось.

І Польща панахиду відправить по Галичині, а ми все будемо один одного обпльовувати, та нарікати, та жичити „найяснішого шляху”.

НАРІД ГОСПОДАР!

Але господарем над редакторами та попами, що за-ключують нашу єдність є всетаки наш соборний Український

нарід. Нарід хоче єдності. Нарід хоче признаки в роботі. І, нарід примусить в сій хвилі погибелі рідного краю, примусить роздорників зеднатись і робити сьпільно. Хтоб ви не були: Гр. Католицький чи Православний Клер, редактори — усі в імя волі і чести Українського Народу, зеднайтесь!

Дивіть ся соціяліст Пілсудський заодно з Лядскими їзуїтами толочуть груди неньки Галичини!

Зеднаймось! Не пора Українцєви Українця їсти! Лях їсть нас! На прю з Ляхами!

НЕ НЯВЧИТЬ.

Але декотрі "мягкосердні" стогнуть та нявчать, щоб "не намовляти" наших людей їхати тепер до Старого Краю, бо там біда, бо там голод, бо там Ляхи!

Коли ми не поїдемо, Ляхи ніколи не вступлять ся!

Колиб Англіїці сказали: "Не їдьмо на війну, бо Німецькулі вбивають", хтоб Англії війну виграв?

Хто з поміж нас в такий спосіб буде нявчати, той або з клоча Українець, або "Хитрий Хахол" котрому розсходить ся, аби "його костюмери" до Краю не відїздили: чи то парохіяни, чи члени "союзів", чи то передплатники, чи то иньші які купці.

Не бійтесь! Як би ми широ не взялись до повороту до мів, заледво чи й сто тисяч вдасть ся відослати першого року.

А тим часом кінчайте свої бізнеси, тай самі рушайте на Україну.

КОМУ ІХАТИ ПЕРШОМУ.

Усі ті, що мають в Старім Краю родини мають їхати безваганя, чим боршій. Вони повинні вертати впрост до своїх сіл і ставити там Ляхам опір непокірливостєю.

Усі ті молодики в кого не куряча кров в жилах перетікає, хто памятає на Олексу Довбуша — рихтуйтеся домів.

Але не їдьте впрост до Галичини. Їдьте на Угоську Русь, шукайте всіляких способів або дістатись через Румунію до Українського війська, або йдїть в Карпацькі гори і ставайте Довбущуками та провідниками пімсти і визволу.

Хто має маетки в Америці чи то фармері, чи то бізнесовці, чи товариства повинні грїшми і матеріяльно поперти визвольний рух в Галичині. Повинні своїм коштом ширити Українську пропаганду в Америці.

Але і маючі повинні свої маетки спродати і на Україну вертати.

А ті молодики, що ради визволення Українського Народу тепер студіюють всіляку науку по ріжноманїтних школах Америки, ті мають свої школи докінчити. Най учні шкіл не кидають. І їм робота буде, як науку скінчуть.

ХОЧ І 20 ЛІТ БОРОТИСЬ.

Член Українського Уряду Темницький оноді сказав що **Українці готові і 20 літ боротись, але від самостійности не відступлять ся!** Ляхам і Москалям не покорят ся!

Отже і хоч би і 20 років, але ми будемо вперто перти до волі! Ляхам упрёмось і не покоримось, а більше панськими “Грицями — гречкосіями” не будемо! Амїнь.

ПРОРОЦТВО.

І бачу я: Оспалість і зневіра покинула Американських Українців. Вони залишують межі собою сварки та наріканя одич на одного. Всі стають Українцями. Всі зеднують свої сили. І ось з усіх закутин Канди і Злучених Держав котят ся потяги повні нашим юнацтвом до портів Атлантицького океану.

Ось корабель за кораблем везуть сю силу і виладову-

ют в портах Європи.

Ось знов потяги повезли їх. І ось вони вздріли родинні Карпати. Але на тих Бескидах повівають лядські орлики.

Ось ся сила перейшла границю, і ось вже нічогоне бачу.

Але чого се падають з гір лядські корогови? Чого метушня і гармідер чути?

Чого Сян потік кровю, чого се як щури з шпіхляра вибігають з Галичини переполошені панки?

То хлопці наші з Америки повернули!

А кораблі все возять та возять, а сила все прибуває з Америки.

А там Велика Україна отрусилась з ворога, А там Біла Русь підвелась, а там і Литва, а там і Чехи йдуть. З півночи зї сходу, зполудня чорна туча розриваєть ся над Варшавою!

Де була Польща, там стала руїна!

ВЕРТАЙТЕ, ПАНОВЕ, ДОМІВ!

„Вертайте, панове, домів”! Се казали вони, як прощали ся з нами, як їхали на поміч змученим борцям України.

„Гарно би було, як би так і наші братя зза моря згуртували ся і прийшли на поміч, бо від сьвятої війни не повинен ся ніхто відтягати”.

І міліон української резерви в Америці не відтягнет ся.

ВІД УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕПУБЛИКИ

ДО

Українського Народу в Америці.

Післані сюди правительством Української Народної Республіки, щоб за її справу стати перед народом і правительством Зєдинених Держав, ми наперед раділи думкою, що тут за морем застанемо много-тисячну українську громаду, котра рідну справу чує і розуміє і підійме, як підняв її весь український народ. І перше наше бажане було до Вас прийти, братя і земляки.

На жаль за дорученими нам обов'язками нашого посольства нема можливости промовити до всіх розкинутих по широких країнах Америки українських людей. І як не хотілоб ся заговорити живим словом, так врешті тільки сею дорогою ми можемо привитати Вас всіх, всю велику українську громаду в Америці. Ж

Привитати не від себе, а відрідного краю — України.

В тяжкий час Ви її покинули, українські емігранти. Від тяжкого часу, від нужди і неволі, Ви хоронили ся за море. Та найтяжше лихоліте, недолю найгіршу, перетерпіла наша Україна за тих послїдних пять лїт, коли ви сини її, далеко-далеко були і часто навіть чутки не мали від неї.

Не маючи державної організації і національної волі, впав український народ пять лїт тому несвоевільною жертвою великої війни. За славу мілітаризму, за нові землі для грабіжних імперій, за далекі шляхи і торги для берлінського та віденського капіталу, за інтереси, в котрих український народ не мав ні участі ні впливу, — ріками полилась українська кров на всіх боєвищах Європи. Рік і другий і третій, день в день і ніч в ніч тисячами йшли українські селяне і робітники під огонь гармат і на холодне залізо багнетів, в траншеї — могили, на каліцтво і смерть. — і день в день і ніч в ніч тисячами падали на полях Галичини

Польщі, пропадали в снігах Карпат і Кавказу, на сербсь-
Гнилих Липах і Стоходах.

Раз-у-раз ворожі армії набігали на українську землю, стрічали ся, вертали ся і знов набігали. Був австрійський набіг, був московський, німецький, мадярський, польський і не оден а скільки раз був кождий, і кождий набіг і кожда битва пустошили українські поля, палили села, грабили людське добро і лишати по собі голод і руїну, а за війною пошести, хороби і нова смерть і нові жертви.

Скільки українського життя вигублено в сій війні, скільки калік довічних лишить ся, скільки сердець розірваних від болю, скільки очий виплаканих, скільки понівечено народного богацтва, скільки людської праці марно пропало, — колись та велика моральна і матеріяльна руїна буде переміряна і перечислена. А тепер — ми тільки бачимо, що наша Україна скривавлена, окалічена, зруйнована і занапашена.

І та Україна витає Вас, українські емігранти. Але не словами болю і жалю, а гаслами нового життя — того нового українського життя, котре творить ся і виростає на великій руїні.

Не видержав старий лад того кровопролитя, яке сам сотворив. Звалились обі імперії, що розділили були українську землю і зневолили волю народну. На всій Україні стала воля українського народа.

І своєю волею народ рішив, щоб була вільна і єдина Україна.

Своєю волею здійснив те, до чого свідомо і не свідомо стремів вік століть, до чого зривала ся хмельниччина і козацчина, до чого непомітно йшло українське відроджене, до чого в революційнім русі рушились маси селянства і робітництва, — щоб була вільна і єдина Україна українського народа. Своєю волею український народ поставив Українську Народну Републику.

З волі українського народа, з волі його вибраних представників в парламенті — Раді, з волі українського селянства і робітництва вираженої на селянських і трудових

конгресах, з волі тої народної армії, що в чистім полі захищає долю народу, — стала Українська Народна Республіка. А після розгрому австрійської імперії і український народ в Галичині єдинодушно заявив свою волю — приєднати себе і свою землю до Великої України.

Українська Народна Республіка значить, що впасти кордони, котрі нас ділили і на всій українській землі від Дону поза Сян і від Чорного моря до Карпатських гір об'єднається український народ в одній своїй державі.

Українська Народна Республіка значить — самостійність України, право і сила українського народу самому правити собою, рішати свою долю давати собі закони і бути творцем свого власного життя.

Українська Народна Республіка значить, що українська земля перестане бути колонією для московських, варшавських та віденських купців і фабрикантів і віддасть свої багатства своєму народові.

Українська Народна Республіка значить — кінець національним утискам і свобода народности і культурного розвою усім народам на Україні.

Українська Народна Республіка значить — правительтво з волі народу, власть демократії і народної маси, значить — на Україні — власть селянства і робітництва. З його то волі і для него Українська Народна Республіка переводить у його власть і користане трудового народу — всю українську землю, ті природні багатства її, і промисли, що доси належали панам, царям, казні, церквам та монастирам.

Українська Народна Республіка значить — земля і воля українському народові.

Стсе то нове жите, яким привитає Вас, українські імігранти, рідна Україна. І вона й Вас кличе — допоможіть творити те нове жите.

Бо воно ще тільки творить ся у великій боротьбі і тяжкою працею. Ще не зажив український народ по своїй волі, ще не загосподарились українські люде, ще не зародила їм зруйнована земля, вона ще далі руйнується. Ще не вільна і не об'єднана вся Україна, ще не признана други-

„Заморський Вістник” ?

„Заморський Вістник”—се одинокий на цілу Північну Америку ілюстрований місячний журнал.

„Заморський Вістник” містить в собі по-простому виложену науку, якої тепер так бракує нашим робітникам і фермерам, пояснюючи ту науку многими образками.

„Заморський Вістник” є дорогоцінним помічником тим, що самі себе просвічують. Для помочі самопросвітників його ми видаємо.

„Заморський Вістник” є народним університетом. Бо хто його буде пильно читати та студіювати вирівнаєть ся в знаю з тими, що у вищих школах вчать ся.

„Заморський Вістник” містить в собі зрозуміло для всіх написані виклади слідуючих наук:

Астрономія.

Геольогія.

Географія.

Аритметика.

Механіка.

Історія культури.

Жите звірят і рослин.

Фізика.

Пояснення незрозум. слів.

Опис народів.

Головніщі події в історії людства.

Господарські поради.

Як виховувати дітей.

Ради про здоровле.

Хемія. і багато иньших.

„Заморський Вістник” містить цікаві і пожиточні оповіданя та поезії.

„Заморський Вістник” є журналом для родин, бо надаєть ся до читаня жінці і дітям.

„Заморський Вістник” подає огляд політичних подій, що стались протягом кожного місяця.

„Заморський Вістник” не провадить і не буде провадити жадних дискусій, чи суперечок з другими українськими часописями.

„ZAMORSKYJ VISTNYK”

516 Queen St. W.

TORONTO. ONT. CANADA.

Річна передплата в Канаді: на рік \$2.50 ц. на півроку \$1.25.
до Європи і Америки на рік \$2.75ц. на півроку \$1.40ц. Поодинокое число 25ц. Хто ще не має журналу, хай скорше за-
пренумерує і вишле передплату на адресу:

Замовляюча картка на журнал

„Заморський Вістник”

ZAMORSKYJ VISTNYK

516 Queen St. W.

TORONTO, ONT. CANADA.

В залученю посылаю Вам \$.....
передплату на журнал "ЗАМОРСЬКИЙ ВІСТНИК" котрий
прошу висилати на слідуючу адресу:

Імя і назвиско

Адреса

Оказове число висилаеть ся за надісланем 25ц. марками.

ЧИТАЙТЕ НАУКОВІ КНИЖКИ!

Накладом Робітничої Книгарської і Видавничої Спілки вишай слідуючі книжки:

Дарвінізм	89 с.
Географія на укр. мові	80 п.
Фільзофія Штука	50 п.
Перекази старинного світа	35 п.
Коди зійшло сонце	30 п.
Про жіночу невдаю	30 п.
Початки укр. соц. в Галичині	25 п.
Міжнародні Револуційні Партії	25 п.
Незвичайні дива природи	20 п.
Як кров кружить в нашім тії	15 п.
Попади в Зіллянці	15 п.
Відроджене Україно	10 п.
Як люди навчались числені	10 п.
Робітничі пісні	10 п.
Як мужик двох генералів вигадувал	5 п.
Боротьба о сонце	5 п.

Замовленя слаги на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA

516 Queen Str. W. Toronto, Ont. Canada.